

Hälso- och sjukvård, tandvård samt habilitering och hjälpmedel till asylsökande och papperslösa m.fl.

Riktlinjer för hälso- och sjukvården m. fl.

LANDSTINGET
SÖRMLAND

Mars 2014

Innehåll

Riktlinjernas syfte	sid. 3
Definitioner	sid 3
Kulturmöten	sid. 3
Migrationsverket	sid. 4
Boendeformer	sid. 4
Boendeformer i Sörmland	sid. 4
Landstingets åtagande för asylsökande, papperslösa kvotflyktingar samt anknytningar	sid. 5
Hälsoval/primärvårdens och förvaltningarnas ansvar	sid. 5
Barn i flyktingmottagandet	sid. 5
Hälsosamtal asylsökande och papperslösa	sid. 6
Hälsosamtal kvotflyktingar och anknytningar	sid. 7
Läkarintyg om hälsotillstånd	sid. 7
LMA-kort	sid. 7
Sekretess	sid. 8
Tolk	sid. 8
Vårdavgifter	sid. 8
Ekonomiska ersättningar	sid. 9
Samordnare	sid. 9
Kontaktpersoner	sid. 10

Bil. 1	Riktlinjer för tillgång till vård för asylsökande samt papperslösa
Bil. 2	Förordning om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. (SFS 2008:344)
Bil. 3	Förordning (1994:362) om vårdavgifter mm för vissa utlänningar
Bil. 4	Förordning (2013:407)om hälso och sjukvård till personer utan giltiga tillstånd
Bil. 5	Förordning(2013:412) om vårdavgifter för personer utan giltiga tillstånd..
Bil. 6	Konsensusyttrande av Svenska barnläkarföreningen och Svenska skolläkarföreningen.
Bil. 7	Hälsoundersökningar av asylsökande m fl. (SOSFS 2011:11 och 2013:25)
Bil. 8	Formulär till hälsosamtal
Bil. 9	Undersökningar och provtagningar på asylsökande och flyktingar
Bil. 10	LMA-kort
Bil. 11	Blankett till Migrationsverket avseende ansökan om ersättning för genomförd hälsoundersökning för kvotflyktingar och personer som har fått uppehållstillstånd på grund av anknytning

Riktlinjernas syfte

Riktlinjernas syfte är att ge information och råd i mottagandet av asylsökande och papperslösa i Landstinget Sörmland.

Dokumentet är en revidering av tidigare riktlinjer. Denna revidering, februari 2014, omfattar Hälsoval, hela Hälso- och sjukvårdsförvaltningen Folktandvården, Tandvårdsenheten samt förvaltningen för Habilitering och hjälpmedel.

Landstingsstyrelsen beslutade den 6 september 2011, LS § 152/11, att från och med den 1 januari 2012 ge asylsökande och papperslösa som stadigvarande uppehåller sig i Sörmland samma rätt till hälso- sjukvård, tandvård samt rehabilitering och hjälpmedel som för personer som är folkbokförda i Sörmland. (Bil. 1)

Definitioner

Asylsökande – person som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap 1 § eller 4 kap 2 eller 2a § i Utlänningslagen

Papperslös/gömd – person som befinner sig i Sörmland utan att ha giltigt tillstånd att vistas i landet beroende på att antingen inte ha ansökt om uppehållstillstånd eller håller sig gömd för att undgå beslutad utvisning/utlämning – i detta dokument kallad papperslös.

Stadigvarande uppehåller sig – begreppet ska tolkas utifrån att det är troligt att personen bor i länet.

Detta kan vidimeras av t ex intyg från anhörig, bekant eller frivilligorganisation alternativt på annat sätt som gör att det får anses troligt att personen har boendeanknytning till länet.

Vårdpersonalen ska inte lägga resurser på att utreda om uppgifterna stämmer.
(Bil. 2)

Kvotflykting – har uppehållstillstånd beviljat vid ankomsten till Sverige

Anhöriginvandrare – har uppehållstillstånd beviljat vid ankomsten till Sverige

Ensamkommande barn – person 0-18 år asylsökande som kommit utan förälder eller annan giltig vårdnadshavare. Har alltid god man utsedd.

Migration – folkförflyttning inom eller mellan länder, dvs. både från ett land - emigration - och till ett land - immigration

Kulturmöten

För att mötet med människor från andra länder i en redan utsatt situation ska bli så bra som möjligt krävs att kommunikationen och kontakten fungerar väl. Synen på hälsa och sjukdom skiljer sig åt mellan olika kulturer och det är bra att känna till hur vården fungerar i patientens hemland. Vad har patienten för bakgrund? Familjestrukturer, utbildning, ställning är också faktorer som formar identiteten och vårt sätt att agera och tänka.

Migrationsverket, MIV

Migrationsverket är Sveriges centrala utlänningsmyndighet och ansvarar för

- tillstånd eller visum för besök
- tillstånd för bosättning
- asylprocessen
- medborgarskap
- stöd till frivillig återvandring
- internationellt arbete inom EU, UNHCR och andra samverkansorgan
- att alla berörda myndigheter samverkar på bästa sätt (polis, ambassader konsulat.)

Vid frågor av social karaktär får varje asylsökande hjälp av en handläggare på MIV.

Migrationsverket ska till berört landsting lämna uppgifter om utlänningar som omfattas av lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och som har etablerat boende inom landstinget eller som i annat fall vistas inom landstinget.(Bil 2)

Uppgifter ska innehålla namn, födelsedatum, adress, språk, ärendenummer hos Migrationsverket och i förekommande fall, familjemedlemmar.

På Migrationsverkets hemsida kan man läsa om asyl och flyktingar, om Sveriges flyktingpolitik, vem som får asyl, ett asylärendes gång med mera. Det går också att direkt, kostnadsfritt, beställa eller ladda ner en hel del informationsmaterial.

Webbadress: www.migrationsverket.se

Boendeformer

Ankomstboende

Ankomstboende är ett korttidsboende (i max ca 1 v) i väntan på beslut från MIV om den asylsökande skall flyttas till förläggning eller få snabb behandling på sin asylansökan.

Anläggningsboende, ABO

Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden, normalt en lägenhet i ett hyreshus eller ett boende på hotell, vandrarhem eller kursgård eller liknande.

Eget boende, EBO

Eget boende är när asylsökande ordnat boende hos släktingar, vänner eller på annat sätt.

Förvar

Förvar är en enhet där personer man befارar ska avvika vistas inlåst i väntan på avvisning. Där kan även finnas personer med oklar identitet.

Boendeformer i Sörmland

I Flen driver MIV ansökningsenhet, anläggningsboende, förvar och eget boende. Över hela länet bor också asylsökande i eget boende eller anläggningsboende.

Landstingets åtagande för asylsökande, kvotflyktingar, anknytningar samt papperslösa

Personer som har fyllt 18 år:

Hälso- och sjukvård, tandvård samt habilitering och hjälpmedel på samma villkor som för personer som är folkbokförda i Sörmland.

Personer som inte har fyllt 18 år:

Hälso- och sjukvård, tandvård samt habilitering och hjälpmedel på samma villkor som för barn- och ungdomar som är folkbokförda i Sörmland.

Samtliga

➤ Hälsosamtal

Bilaga 7

Hälsoval/primärvårdens, hälso- och sjukvårdens, tandvårdens och habilitering och hjälpmedelsförvaltningarnas ansvar

Hälsoval, hälso- och sjukvårdens-, tandvårdens- samt habilitering och hjälpmedels respektive förvaltningar ansvarar för att asylsökande och papperslösa får den hälso- sjukvård, tandvård samt habilitering och hjälpmedel och förebyggande vård de har rätt till enligt ovanstående åtagande. Primärvården har också ansvar för att genomföra hälsosamtal.

Barn i flyktingmottagandet

Barn som kommer till Sverige som asylsökande eller flyktingar har ofta ett stort behov av stöd under de första åren i Sverige. Det är angeläget att tidigt uppmärksamma dem och med hänsyn till individuell situation ge särskilt stöd.

Barnen är de mest utsatta och oskyldiga offren när det gäller krig och katastrofer. Våld och hot mot barn och familjemedlemmar, separationer och flykt stör barnets normala utveckling. Ju yngre barnen är desto allvarigare är risken för fortsatt ohälsa. Hälsosamtalet bör erbjudas snarast efter ankomsten till Sverige och kräver särskild kompetens. Alla barn och unga har rätt till en läkarundersökning.

Barnhälsovården 0-6 år

Det är viktigt att BVC har god kontakt och fungerande samverkansrutiner med flyktingmottagningen i kommunen. När den första hälsoundersökningen av barnet är utförd bör flyktingmottagningen skicka journalkopia/meddelande till barnavårdscentralen, där en BVC-journal upprättas.

Flyktingbarn och deras familjer kräver alltid särskilt stöd. Det är viktigt att använda tolk vid alla kontakter med familjen. Ett psykosocialt arbetssätt är nödvändigt i arbetet kombinerat med den medicinska bedömningen. Omfattningen av omhändertagandet varierar och anpassas utifrån barnets bakgrund, hälsohistoria och familjesituation.

En BVC-sjuksköterska med ansvar för många flykting- och invandrarbarn har en ökad vårdtyngd och behöver ha särskild tid avsatt för uppgiften. Hon bör även ha särskild kompetens om flyktingfamiljer och deras speciella situation. Arbetet med flyktingfamiljer är

engagerande och känslomässigt krävande. BVC-sjuksköterskan arbetar oftast ensam i kontakten med familjerna och behöver därför professionell handledning.

På barnavårdscentralen erbjuds individuellt hälsosamtal och läkarundersökning utifrån barnets ålder enligt BVC-programmet och med BVC-journalen som grund, men anpassat till barnets situation och behov. Sjuksköterskan bör vid den första kontakten informera föräldrarna om vad BVC-verksamheten erbjuder och vid behov förmedla kontakt med andra vårdgivare eller samhällsfunktioner.

Se även metodbok BHV kap 10:3

Konsensusyttrande av Svenska barnläkarföreningen och Svenska skolläkarföreningen (bil 6)

Skolhälsovården 6-12 år

Att genomföra hälsosamtal är landstingets ansvar. I de fall skolhälsovården genomför hälsosamtal på skolbarn ska överlämnandet ske i dialog och vara överenskommen. Barn kan inte avkrävas hälsosamtal för att få gå i skolan.

Skolhälsovården ansvarar för hälsovård i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer för skolhälsovården. I ansvaret ingår att komplettera vaccinationsskyddet upp till motsvarande svenska barns skydd. Se särskild överenskommelse mellan landstinget och länets kommuner. <http://www.landstingetsormland.se/PageFiles/4758/L%c3%84N%c3%96VERENSKOMMELSE%20090527%20original%20underskrivet%20.pdf>

Hälsosamtal asylsökande och papperslösa

Hälsosamtalet är frivilligt men viktigt och det är ett bra tillfälle att:

- uppmärksamma personer som är i behov av omedelbar psykisk eller somatisk vård
- uppmärksamma eventuella behov av smittskyddsåtgärder
- att fånga uppgifter om tidigare och nuvarande fysiska och psykiska hälsotillstånd och vaccinationer
- ge information om hur vår hälso- och sjukvård fungerar

Enligt Socialstyrelsen 2011:11 och 2013:25 (bil 7) ska alla asylsökande och papperslösa erbjudas en hälsoundersökning. Om ett erbjudande om hälsoundersökning inte har vare sig antagits eller avböjts, ska en påminnelse om erbjudandet göras minst en gång.

Papperslösa ska erbjudas en tid för hälsoundersökning i samband med att de söker vård.

Som en del i hälsoundersökningen ska kroppsundersökning och provtagningar göras, baserade på de behov som har framkommit vid samtalet.

Migrationsverket informerar de asylsökande om landstingets åtagande för viss hälso- och sjukvård. Oavsett om den asylsökande tackar ja eller inte, går uppgift om detta till landstingets samordnare för asylfrågor som därefter informerar berörd vårdcentral där den asylsökande bor.

Vid registrering av asylsökandes besök är det av största vikt att registrera den asylsökandes LMA-korts nummer och giltighetstid i System Cross under Aktuell patient/Visa avtal. Registrering av LMA-kortets nummer är vårdens förutsättning för att få ersättning för genomfört hälsosamtal.

Se Avgiftshandboken Asylsökande Flik 28 B.

Bilaga 8 Formulär till hälsosamtal

Bilaga 9. Undersökningar och provtagningar på asylsökande och flyktingar

Hälsosamtal kvotflyktingar och anknytningar

I samarbete med FNs flyktingkommissarie (UNHCR) tar Sverige varje år emot ett förutbestämt antal personer i behov av skydd. Dessa personer är utvalda och prioriterade och har permanent uppehållstillstånd när de kommer till Sverige men ska direkt gå till skattemyndigheten och ansöka om folkbokföring.

Kommunen informerar landstinget om nyanlända kvot och anknytningsflyktingar. Landstinget bör erbjuda hälsosamtal av smittskyddsskäl.

Efter genomförd undersökning/provtagning faktureras Migrationsverket i Norrköping och registreras i System Cross som 0 kr besök. Se Migrationsverkets blankett Bilaga 11 Kopia på blanketten skickas till LT samordnare.

Läkarintyg om hälsotillstånd

Ibland begär den asylsökande eller dennes advokat läkarintyg. Det är framförallt i avvisningsärenden.

Vid dessa tillfällen är nedanstående viktigt att beakta:

- Det ska stå vad intyget är till för
- Endast sakförhållanden ska redovisas
- Timtaxa
- Kontant betalning
- Om intyget gäller avslag ska det stå om patienten klarar resa hem
- Prioriteras som övriga intyg

Se SOSFS 2005:29 (M), Socialstyrelsens föreskrifter om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården m.m.

LMA-kort

Migrationsverkets LMA-kort ges till utlänningar som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande (LMA) och som är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem.

Kortets giltighetstid kan variera mellan 3 och 6 månader. Om giltighetstiden har gått ut så ska patienten uppmärksammas på detta. Genom att ringa telefonnumret som finns på baksidan av kortet kan man under kontorstid kontrollera giltighetstiden. Om LMA-kortet saknas eller giltighetstiden upphört betraktas den vårdsökande som utländsk medborgare och får betala enligt prislista.

Observera att personer kan bo kvar på förläggning även efter det att de fått permanent uppehållstillstånd (vilket innebär att de har fått de fyra sista siffrorna i sitt personnummer). Dessa personer har fortfarande ett giltigt LMA-kort att uppvisa och då gälla samma regler som för asylsökande.

Det är viktigt att dokumentera LMA-kortets nummer och giltighetstid i Systeam Cross under Aktuell patient/Visa avtal eftersom det angivna LMA-kortnumret som skiljer asylsökande från papperslösa/gömnda.

Bilaga 10. LMA-kort

Papperslösa

Patientens identitet är för hälso- och sjukvården viktigt enbart för att garantera medicinsk säkerhet i vård och behandling genom god kommunikation och säkerställande av kontaktväg. Se Lokal Anvisning i vårdhandboken avsnitt Identifiering.

Registreras med reservnummer i Systeam Cross och län/kommun/församling ska vara Flykting/Papperslösa gömda/Papperslösa gömda.

Sekretess

Sekretesslagarna gäller. Personal får inte föra information vidare till Polismyndighet eller Migrationsverket. Uppgifterna till Polismyndighet, Åklagarmyndighet, Kronofogdemyndighet eller Skatteverket lämnas endast på begäran och bara då enligt Patientsäkerhetslag. Ovanstående regler gäller även för papperslösa.

Tolk

Tolk beställs hos landstingets tolkförmedlare.

Använd endast i nödfall anhöriga, framförallt inte minderåriga barn, som tolkar.

Vid beställning av tolk till asylsökande används enhetens kundnummer för asyltolkning.

Använd gärna telefontolk.

Observera att i Landstingets Sörmland sjukvårdsrådgivning ingår rådgivning på arabiska tfn 0771 – 77 33 77. Kompetent personal kan även vara behjälplig med tolkning vid rådgivning och akuta situationer på mottagningen, OBS inte alternativ för tolkservice.

Tala genom tolk

- diskutera aldrig över patientens huvud
- tolken har tystnadsplikt
- acceptera inte att tolken uttrycker egna värderingar
- tolkens mobiltelefon ska vara avstängd under pågående tolkning

Tänk på att

- tala direkt till patienten
- tolken översätter allt som sägs i rummet
- inte använda för långa meningar
- samtal genom tolk tar längre tid

Vårdavgifter

Asylsökande

De asylsökande betalar särskilda vårdavgifter utifrån nationellt beslut, se Avgiftshandboken, flik 28 B om asylsjukvård.

För vård som inte omfattas av ”Förordning 1994:362 (Bil 3) om vårdavgifter mm för vissa utlänningsar” betalar asylsökande samma avgifter som personer folkbokförda i länet.

Högekostnadsskydd gäller för ordinarie avgifter.

För att den asylsökande ska få nedsatta avgifter ska giltigt LMA-kort visas. Vid tveksamhet kontakta Migrationsverket 0771-235 235 eller ring telefonnumret som finns på baksidan av kortet.

Papperslösa.

Registreras med reservnummer i System Cross och län/kommun/församling ska vara Flykting/Papperslösa gömda/Papperslösa gömda.

Papperslösa betalar samma avgift som asylsökande för vård enligt förordningen 2013:412 (Bil 5).

För vård som inte omfattas av förordningen betalar papperslösa samma avgifter som personer folkbokförda i länet.

Högekostnadsskyddet gäller för vård utanför förordningen.

Ekonomiska ersättningar

Ersättning från Migrationsverket (MIV)

Ersättningen från staten till landstinget baseras sig på schablonersättningar och antal asylsökande i länet och utbetalas kvartalsvis i efterskott via MIV. Schablonersättningens storlek beror på den asylsökandes ålder. Ersättningen inkluderar tolkkostnader, hjälpmedel och transport eller sjukresa i samband med vård.

När det gäller papperslösa får Landstinget Sörmland ersättning utifrån det generella statsbidragssystemet. Detta ska räcka för alla kostnader utifrån lagen 2013:407 (bil 4)

Särskild ersättning för asylsökande

När en asylsökande får vård till en kostnad över 100 000 kr för en vårdepisod lämnar staten via MIV ersättning för kostnaden som överstiger 100 000 kr. Viktigt att slutenvårdsenheter uppmärksammar dessa patienter och rapporterar till samordnaren. Dessa fall bevakas av samordnaren. Samordnaren begär läkarintyg för aktuell asylsökande och skickar ansökan med läkarintyg om särskild ersättning till MIV efter avslutad vårdkontakt.

Särskild ersättning för varaktig vård

Ersättning utgår för vård av personer som fått permanent uppehållstillstånd - kvotflyktingar, varit asylsökande, och anknytningar - och som redan vid ankomsten till Sverige hade ett varaktigt vårdbehov. Ett antal kriterier ska uppfyllas. Kostnaderna måste under en 12-månadersperiod överstiga 60 000 kr och vårdbehovet kan förmodas kvarstå under minst tre år.

Har du funderingar om patient som redan vid första sjukvårdsbesöken du tror kan uppfylla kriterier för särskild ersättning så kontakta samordnaren för diskussion.

Samordnare

Från och med 2010-01-01 har samordnaren i uppdrag:

- att vara kontaktperson till Migrationsverket
- att vara kontaktperson till landstingets vårdenheter som rör asylfrågor
- att skicka blankett till respektive vårdcentral över alla nyanlända asylsökande.
- att ansvara för fakturering avseende genomförd hälsosamtal till Migrationsverket

- att i samverkan med samlad redovisning och vårdenheter bevakar asylsökandes vårdkontakt där särskild ersättning kan sökas
- att i samverkan med vårdenheter och kommunernas handläggare utveckla metod som underlättar identifieringen av personer som vid ankomsten till Sverige var behov av varaktig vård.

Kontaktpersoner

Vid varje vårdcentral, mottagning och klinik/motsvarande inom hälso- och sjukvården, tandvården samt habilitering och hjälpmedel ska det finnas en i invandrarfrågor väl informerad namngiven sjuksköterska. Dessa är sedan kontaktpersoner till samordnaren och representanter i nätverket där verksamhetsrepresentanter från kommunerna, barnhälsovården och smittskyddsenheten ingår.